

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2026/134
KARAR NO : 2026/165
KARAR TR : 13/04/2026

ÖZET: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verilen idari para cezasının iptali istemiyle açılan davanın ADL YARGI YER NDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H. B.
Davalı : Kuyucak Kaymakamı 1 İlçe Tarım Müdürlüğü
Vekilleri : Av. E. T.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı 10/04/2025 havale tarihli dilekçesiyle, de kayıtlı taınmazının hissedarı oldu unu, 8.977,04 m²lik tarım alanının hissesi oranında 980,03 m²lik alanı için izin alınmadan tarım dına çıkarmak (hayvancılık tesisi, depo, mesken amaçlı yapı ve dö eme yol yapmak) fiilinin i lendi inden bahisle, hakkında 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 21/03/2025 tarih ve 18541109 sayılı idari yaptırım karar tutana ı ile 74.051 TL idari para cezası tesis edildi ini, bu cezanın haksız ve hukuki dayanaktan yoksun oldu unu, ta inmazda sadece hissedar oldu unu, tarafınca üzerine yapılmı bir yapının bulunmadı mını, di er hissedarlara kesilen cezanın kendisine de kesildi ini belirterek, Kuyucak Kaymakamı 1 İlçe Tarım ve Orman Müdürlü ünün 21/03/2025 tarih ve 18541109 sayılı i leminin iptali istemiyle Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin D. .No: 2025/1720 sayılı dosyasında dava açmı tır.

2. Davacı bu defa 19/06/2025 tarihli dilekçesiyle, Aydın Valili i l Tarım ve Orman Müdürlü ünün 05/06/2025 tarih ve 19610547 sayılı yazısı ile üç katı olan 222.152 TL idari para cezası tesis edildi inin tarafına bildirildi ini, bu cezanın haksız ve hukuki dayanaktan yoksun oldu unu belirterek, Kuyucak Kaymakamı 1 İlçe Tarım ve Orman Müdürlü ünün 05/06/2025 tarih ve 19598609 sayılı i lemin iptali istemiyle Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin D. .No: 2025/2858 sayılı dosyasında dava açmı tır.

II. UYU MAZLI A L K N B A VURU SÜREC

A. Adli Yargıda

3. **Nazilli Sulh Ceza Hakimli i 16/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/1720 sayılı kararı ile**, uyu mazlıkta görevli mahkemenin idare mahkemeleri oldu u gerekçesiyle, ba vurunun görev yönünden reddine karar vermi , bu karar kesinle mi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...Dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde; tiraza konu idari para cezası kararı ile birlikte idare tarafından dari Yargının görev alanına giren kararlar verildi i, dolayısıyla bu a amadan sonra taraflar arasındaki uyu mazlı ın Uyu mazlık Mahkemesinin 08/01/2024 tarih, 2023/616 Esas 2024/5 Karar nolu ilamı bir arada de erlendirildi inde dari Yargının görev alanına girdi i kanaatle görevsizlik kararı verilerek..."

4. **Nazilli Sulh Ceza Hakimli i 22/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/2858 sayılı kararı** ile, uyu mazlıkta görevli mahkemenin idare mahkemeleri oldu u gerekçesiyle, ba vurunun görev yönünden reddine karar vermi , bu karar kesinle mi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...Dosya kapsamında yapılan inceleme neticesinde; tiraza konu idari para cezası kararı ile birlikte idare tarafından dari Yargının görev alanına giren kararlar verildi i, dolayısıyla bu a amadan sonra taraflar arasındaki uyu mazlı ın Uyu mazlık Mahkemesinin 08/01/2024 tarih, 2023/616 Esas 2024/5 Karar nolu ilamı bir arada de erlendirildi inde dari Yargının görev alanına girdi i kanaatle görevsizlik kararı verilerek..."

5. Davacı vekili, bu kez Kuyucak Kaymakamı ı lçe Tarım ve Orman Müdürlü ünün 21/03/2025 tarih ve 18541109 sayılı i lemi ile 05/06/2025 tarih ve 19598609 sayılı i leminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmı tır.

B. dari Yargıda

6. **Aydın 2. dare Mahkemesi 19/02/2026 tarih ve E.2025/1328 sayılı kararı** ile, uyu mazlı ın görüm ve çözümünün adli yargı yerine ait oldu u gerekçesiyle, mahkemelerinin görevsizli ine, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyu mazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyu mazlık Mahkemesince karar verilmeye kadar ertelenmesine karar vermi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...Uyu mazlıkta; davacı tarafından davalı idareye kar ı açılan i bu dava konuları ile aynı olan Nazilli Sulh Ceza Hakimli i'nin 16.10.2025 tarih ve De i ik :2025/1720 ve Nazilli Sulh Ceza Hakimli i'nin 22.10.2025 tarih ve De i ik :2025/2858 sayılı dava dosyalarında, idari yargı görevli oldu u gerekçesiyle görevsizlik (usulden red) kararlarının 03.12.2025 tarihinde itiraz edilmeden kesinle ti i görülmü olup; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve açıklamalar do rultusunda, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21.maddesinin (a) bendi uyarınca 74.051,00-TL idari para cezası tesis edilmesine ili kin Kuyucak Kaymakamı ı lçe Tarım ve Orman Müdürlü ü'nün 21.03.2025 tarih ve 18541109 sayılı i lemi ile 222.152,00-TL idari para cezası tesis edilmesine ili kin Kuyucak Kaymakamı ı lçe Tarım ve Orman Müdürlü ü'nün 05.06.2025 tarih ve 19598609 sayılı i leminin iptali istemiyle açılan i bu davanın adli yargı kolunda görülmesi gerekmekte olup; yukarıda yer verilen 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı kolu ve merciin belirlenmesi için Uyu mazlık Mahkemesi'ne ba vurulması gerekti i sonucuna ula ılmı tır..."

7. Aydın 2. dare Mahkemesi, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için idari yargı dosyası ekinde adli yargı dava dosyaları ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine göndermi tir.

III. LG L HUKUK

8. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun "Amaç" ba lıklı 1. maddesi öyledir:

"(De i ik: 30/4/2014-6537/1 md.)

Bu Kanunun amacı; topra ın korunması, geli tirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirlili tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirlili tarımsal arazilerin

çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sa layacak usul ve esasları belirlemektir.”

9. 5403 sayılı Kanun'un“Kapsam” ba lıklı 2. maddesi öyledir:

“(De i ik: 30/4/2014-6537/2 md.)

Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak sınıflandırılması, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin asgari büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geli tirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle de erlendirilmesi, amaç d ı ı ve yanlı kullanımların önlenmesi, korumayı sa layacak yöntemlerin olu turulması ile görev, yetki ve sorumluluklara ili kin usul ve esasları kapsar.”

10. 5403 sayılı Kanun'un“Tarım arazilerinin amacı d ı nda kullanılmasına ve toprak koruma projelerine uyulmamasına ili kin cezalar ve yükümlülükler” ba lıklı 21. maddesi öyledir:

“(Ba lı ı ile Birlikte De i ik: 28/10/2020-7255/25 md.)

Tarımsal amaçlı yapılarda ve tarım d ı ı arazi kullanımlarında izin alınması ve toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

Tarımsal amaçlı yapılara ve tarım d ı ı arazi kullanımına izinsiz ba lanılması, alınan izne uygun kullanılmaması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, a a idaki i lemler gerçeğe tirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz i e ba lanılması ya da alınan izne uygun kullanılmaması halinde; valilik i i tamamen durdurur, yapılan i tamamlanmı ise kullanımına izin verilmez. Arazi sahibine veya araziyi bozana bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, kullanılan veya zarar verilen alanın her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. darî para cezasının tebli inden itibaren bir ay içinde ba vurularak 13 üncü veya 14 üncü maddelerdeki izinlerin alınması artıyla i in tamamlanmasına, bitmi ise kullanımına izin verilebilir. Ba vuru yapmayanlara veya izin talepleri uygun görülmeyenlere, izinsiz bütün yapılarını yıkması ve araziyi tarımsal üretime uygun hale getirmesi için iki ay süre verilir. Verilen süre içinde izinsiz yapıların yıkılmadı ı ve arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmedi inin Bakanlık birimlerinde tespit edilmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur ve bu bendin ikinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. zinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça kar ılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve ta inmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

b) Toprak koruma projelerine aykırı hareket edilmesi halinde valilik tarafından bin Türk Lirasından az olmamak kaydıyla, bozulan arazinin her metrekaresi için on Türk Lirası idarî para cezası uygulanır ve projeye uygunluk sa lanması için azami iki ay süre verilir. Büyük ova koruma alanlarında bu ceza iki katı olarak uygulanır. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda; valilikçe faaliyet durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve bu bendin birinci cümlesinde belirtilen idarî para cezası üç katı olarak uygulanır. zinsiz bütün yapılar, masrafları Bakanlıkça kar ılanmak kaydıyla, bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılır ve ta inmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilir. Arazinin tarımsal üretime uygun hale getirilmesi için yıkım ve temizleme masrafları sorumlulardan Bakanlıkça genel hükümlere göre tahsil edilir.

kinci fıkranın (a) ve (b) bentleri uyarınca hakkında yıkım kararı alınmı olmasına ra men bir ay içinde belediye veya il özel idarelerince yıkılmayan yapılar, yıkım masrafları Bakanlıkça kar ılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yiktırılabilir. Yıkım masrafları

%100 fazlası ile ilgili belediye veya il özel idaresinden tahsil edilir. Bu ekinde tahsil edilememesi halinde ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı veya İller Bankası Anonim İrketi tarafından belediye veya il özel idaresinin 5779 sayılı Kanun gereince aktarılan paylarından kesilerek, genel bütçeye gelir kaydedilmek üzere takip eden ayın sonuna kadar Bakanlık merkez muhasebe birimi hesabına aktarılır.

Toprak koruma projelerinin hazırlanmaması, yetersizli i veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak kayıpları olması halinde meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadığına karar verenler, proje hazırlanması ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur.

Tarım arazilerini, tescili mümkün olmayan fiili hisseler olarak turararak arazinin hisselerle tekabül ettiği kabul edilen kısımlarının zilyetliğini, bir özel hukuk tüzel kişisinin faaliyeti kapsamında bu tüzel kişiyle üyelik veya ortaklık ilişkisi kurarak devretmek veya bu ilişkilerde aracılık etmek suretiyle arazinin bütünlüğünün bozulmasına ve amacı dışında kullanılmasına sebebiyet verenlere bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz günden bin güne kadar adli para cezası verilir. Ayrıca bu tüzel kişi hakkında elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Tarım arazisinin bütünlüğünün sağlanması ve tarımsal üretime uygun duruma getirilmesi halinde, bu fıkra uyarınca kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düz, mahkum olunan ceza bütünü sonuçlarıyla ortadan kalkar.

19 uncu ve 20 nci maddeler ile bu maddenin uygulanmasında kusurlu bulunan sorumlular, fiillerinin niteliğine göre 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlenir."

11. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi öyledir:

"(Değişiklik: 6/12/2006-5560/31.md.)

(1) Bu Kanun'un;

a) idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır."

12. 5326 sayılı Kanun'un "Yaptırım türleri" başlıklı 16. maddesi öyledir:

"(1) Kabahatler karışığında uygulanacak olan idarî yaptırımlar, idarî para cezası ve idarî tedbirlerden ibarettir.

(2) idarî tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir"

13. 5326 sayılı Kanun'un "Bavuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrası öyledir:

"(1) idarî para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idarî yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir..."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

14. Uyu mazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Ba kanlı ında, Üyeler Eyüp SARICALAR, Bayram EN, Döndü Deniz B L R, Mahmut BALLI, Bilal ÇALI KAN ve Yüksel NAVDAR'ın katılımlarıyla yapılan 13/04/2026 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının, ekinde adli yargı dosyaları ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin bir noksanlık da bulunmadı ı anla ıldı ından, görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli iyle karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

15. Raportör-Hakim Arzu ÇET NDERE A l'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTÇ ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gere i görü ülüp dü ünüldü:

16. Dava, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 21. maddesinin (a) bendi uyarınca verilen idari para cezalarının iptali istemiyle açılmı tır .

17. Dava dosyasının incelenmesinden; , sayılı "ncir Bahçesi" vasıflı ta ınmaz üzerinde Tarım Müdürlü ünden izin alınmadan, büyükba hayvancılık tesisi, mesken amaçlı iki katlı yapı, yem deposu, gübre deposu ile parsel içine beton ve dö eme ta ile yollar yapıldı ının ihbar edilmesi üzerine, 04/03/2025 tarihinde 1 Tarım Müdürlü ü teknik personelleri tarafından mahallinde yapılan inceleme neticesinde; tapu kaydında hisseli mülkiyete sahip ta ınmaza ili kin, izin alınmadan imal edilen yapılardan dolayı ta ınmazın tarımsal parsel bütünlü ünün bozuldu u ve tarım yapılamaz hale geldi inin tutanak altına alındı ı, bu gerekçeyle 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca parselin tamamı için davacının da hissedar oldu u ta ınmazdaki hissesi oranında hakkında 21/03/2025 tarih ve 18541109 sayılı idari yaptırım karar tutana ı ile 74.051 TL idari para cezası tesis edildi i; ayrıca ihbar sonrasında yapılan tespit neticesinde ta ınmaz üzerinde izinsiz imal edilen yapılar hakkında 1 ay içerisinde ba vurulması halinde de erlendirme yapılaca ı, de erlendirmenin olumsuz olması halinde ta ınmazın eski haline getirilmesi için 2 ay süre verilece i belirtilerek ta ınmaz hissedarlarına imkan ve zaman verildi i; verilen süre sonrasında tekrar yapılan kontrolde, izinlendirme için herhangi bir müracaat olmadı ı ve ta ınmazın eski haline getirilmedi inin tespit edilmesi üzerine, bu defa Kuyucak Kaymakamlı ı lçe Tarım ve Orman Müdürlü ünün 05/06/2025 tarih ve 19598609 sayılı i lemi ile üç katı olan 222.152 TL idari para cezası tesis edildi i; bu cezaların davacı tarafa tebli edilmesi üzerine, davacı tarafından adli yargı yerinde her bir i lem ayrı ayrı dava konusu yapılmı olup, idari yargı yerinde ise her iki i lemin birlikte iptali istemiyle dava açıldı ı anla ılmı tır.

18. Yukarıda izah edilen düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ı; di er kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayaca ı anla ılmaktadır.

19. ncelenen uyu mazlıkta, 5403 sayılı Kanun'un 21. maddesi uyarınca verilen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri oldu u, 5403 sayılı Kanun'da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmedi i anlaşılmı tır.

20. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la de i ik 3. maddesinde belirtildi i üzere, idari yaptırım kararlarına kar ı kanun yoluna ili kin hükümlerinin, di er kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanaca ndan, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınarak, idari para cezasına kar ı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca adli yargı yerinin görevli oldu u sonucuna varılmı tır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Aydın 2. dare Mahkemesinin ba vurusunun kabulü ile, Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin 16/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/1720 sayılı görevsizlik kararı ile Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin 22/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/2858 sayılı görevsizlik kararlarının kaldırılması gerekmi tır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADL YARGININ GÖREVL OLDU UNA,

B. Aydın 2. dare Mahkemesinin BA VURUSUNUN KABULÜ ile, Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin 16/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/1720 sayılı GÖREVS ZL K KARARI ile Nazilli Sulh Ceza Hakimli inin 22/10/2025 tarih ve D. .No: 2025/2858 sayılı GÖREVS ZL K KARARININ KALDIRILMASINA,

13/04/2026 tarihinde OY B RL YLE KES N OLARAK karar verildi.

Ba kan
Rıdvan
GÜLEÇ

Üye
Eyüp
SARICALAR

Üye
Bayram
EN

Üye
Döndü Deniz
B L R

Üye
Mahmut
BALLI

Üye
Bilal
ÇALI KAN

Üye
Yüksel
NAVDAR

